

MRF 2023.1

EU-Domstolens dom af 12. januar 2023, Store Afdeling, forenede sager C-702/20 og C-17/21, DO-BELES HES m.fl.

Vandkraftværkers krav om betaling af dobbelttarif i 2006-2008 på grundlag af dagældende lettisk lov skulle vurderes som en mulig ny statsstøtte og kunne ikke bedømmes som krav på erstatning.

Baggrunden for sagen var, at der i 2005 i lettisk lov blev indført en ændring af den betaling, som vandkraftværker og andre producenter af vedvarende energi fik for at producere strøm, hvilket betød, at bl.a. to vandkraftværker fra 7. juni 2005 fik en fast pris for betaling for strøm, der var det dobbelte af den gennemsnitlige trafik for at levere strøm i Letland. I januar 2010 fastslog en lettisk forvaltningsdomstol imidlertid, at den lettiske lov skulle forstås på den måde, at der var en prisfastsættelsesmekanisme og ikke en fast pris. De to vandkraftværker krævede herefter erstatning svarende til det beløb, som de havde opnået efter den tidligere forståelse af lovændringen i 2005. Da tilsynsmyndighederne nægtede at betale, anlagde de to selskaber sag, hvilket førte til, at appeldomstolen i forvaltningsretlige sager i maj henholdsvis juli 2019 pålagde tilsynsmyndighederne at betale det krævede beløb. Forvaltningsdomstolen var imidlertid i tvivl om, hvorvidt denne betaling udgjorde statsstøtte, hvor betaling af beløbet til de to selskaber blev gjort betinget af, at Kommissionen havde accepteret en sådan betaling efter TEUF art. 108. Dommen blev indbragt for den højeste forvaltningsdomstol i Letland, hvilket førte til, at der blev rejst 13 præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen om fortolkning af EU-rettens regler om statsstøtte. EU-Domstolens Store Afdeling lagde indledningsvis til grund, at begrebet 'statsstøtte' forudsætter, at den økonomiske fordel for modtageren hidrører fra statsmidler, hvilket omfatter afgifter, men også kan omfatte økonomiske midler, som er under offentlig kontrol. En tarifmæssig betaling for elektricitet, der er produceret ved vedvarende energi, som er dobbelt så stor som den gennemsnitlige tarif, og som

udbetales af et statsejet selskab, må derfor anses for statsmidler. Når det pålægges godkendte elforsyningsvirksomheder at købe elektricitet fra vedvarende energikilder til en pris, der er højere end markedsprisen, og de heraf afledte meromkostninger finansieres af et obligatorisk bidrag, der betales af slutbrugerne, er der derfor tale om statsstøtte efter TEUF art. 107 (præmis 43). Det gør i den sammenhæng ingen forskel, at støtteordningen er etableret forud for en fuldstændig liberalisering af elmarkedet. Herefter fastslog EU-Domstolen, at statsstøtte er forskellig fra erstatning. Det beløb, som de sagsøgende vandkraftværker krævede betalt for perioden 2006-2008, svarede til den økonomiske fordel ved dobbelt tarifmæssig betaling og kunne derfor ikke anses for statsstøtte (præmis 62-63). EU-Domstolen fastslog endvidere, at der ved vurdering af, om støtten overskrider tærsklen i de minimis-forordning 1407/2013 skal tages udgangspunkt i den samlede akkumulerede støtte. Da det omtvistede beløb for perioden fra 2006-2008 ikke var udbetalt, skal beløbet ikke anses for eksisterende støtte, men ny støtte, hvorfor der ikke er anledning til at overveje den 10-årige forældelse af tilbagebetalingskrav af ulovlig statsstøtte (præmis 108). Herefter fastslog EU-Domstolen, at det er i overensstemmelse med EU- retten, at den nationale domstol gør en udbetaling af et beløb, som svarer til en ny støtte, afhængig af anmeldelse og samtykke fra Kommissionen efter TEUF art. 108(3). Den omstændighed, at beløbet udbetales af en anden offentlig myndighed, end den myndigheder der har pligt til at udbetale beløbet, har ikke betydning for, om der er tale om statsstøtte.

Kommentar: Dommen er et eksempel på, at den forelæggende nationale domstols sagsfremstilling og spørgsmål ikke udgør et egnet grundlag til at afgøre de spørgsmål om fortolkning af EU- retten, som kan være relevant, hvilket i denne sag betød, at mange af de rejste spørgsmål blev afvist. I den foreliggende dom er der en præcisering af forskellen mellem statsstøtte og erstatning, men herudover ses dommen ikke at indeholde væsentligt nyt om statsstøtte eller særskilt nyt om støtte til vedvarende energi.

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

12. januar 2023 (*)

»Præjudiciel forelæggelse – statsstøtte – artikel 107, stk. 1, TEUF – national lovgivning, der fastsætter en forpligtelse for den offentlige operatør til at forsyne sig hos producenter af vedvarende energi til en højere pris end markedsprisen – manglende udbetaling af en del af den pågældende støtte – krav om erstatning fremsat af disse producenter over for en anden offentlig myndighed end den, der i henhold til denne nationale lovgivning principielt har pligt til at udbetale støtten, og hvis budget udelukkende skal anvendes til dens egen drift – ny støtte – underretningspligt – de minimis-støtte – forordning (EU) nr. 1407/2013 – artikel 5, stk. 2 – kumulation – hensyntagen til støtte, der allerede er blevet opkrævet i referenceperioden i henhold til nævnte nationale lovgivning«

I de forenede sager C-702/20 og C-17/21,

angående to anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol, Letland) ved afgørelser af 18. december 2020 og af 7. januar 2021, indgået til Domstolen henholdsvis den 22. december 2020 og 11. januar 2021, i sagerne

»DOBELES HES« SIA (sag C-702/20)

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (sag C-17/21)

proceddeltagere:

pakalpojumu regulēšanas komisija,

Ekonomikas ministrija,

Finanšu ministrija,

»GM« SIA,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, L. Bay Larsen, afdelingsformændene A. Prechal, K. Jürimäe, L.S. Rossi, L. Arastey Sahún og dommerne M. Ilešič, J.-C. Bonichot (refererende dommer), N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, M. Gavalec og O. Spineanu-Matei,

generaladvokat: A. Rantos,

justitssekretær: fuldmægtig C. Di Bella,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 29. marts 2022,

efter at der er afgivet indlæg af:

- SIA »DOBELES HES« og SIA »GM« ved J. Vaitis,
- Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija ved E. Bergmane, I. Birziņš, J. Miķelsons og A. Ozola,
- den lettiske regering ved E. Bārdiņš, J. Davidoviča, I. Hūna og K. Pommere, som befuldmægtigede,

- den tyske regering ved J. Möller, A. Hoesch og R. Kanitz, som befuldmægtigede,
- Den spanske regering ved M.J. Ruiz Sánchez, som befuldmægtiget,
- den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og M.A.M. de Ree, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved A. Bouchagiar, G. Braga da Cruz, I. Naglis og I. Rubene, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 14. juni 2022,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 107, stk. 1, TEUF og artikel 108, stk. 3, TEUF, Kommissionens forordning (EU) nr. 1407/2013 af 18. december 2013 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (EUT 2013, L 352, s. 1) og Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 [TEUF] (EUT 2015, L 248, s. 9).
- 2 Disse anmodninger er blevet fremsat i forbindelse med to tvister mellem på den ene side »DOBELES HES« SIA og »GM« SIA (herefter samlet »sagsøgerne i hovedsagerne«) og på den anden side Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (kommissionen for regulering af og tilsyn med offentlige tjenester, Letland) (herefter »tilsynsmyndigheden«) vedrørende den omstændighed, at prisen for en godkendt forsyningsvirksomheds tilbagekøb af elektricitet var fastsat for lavt i perioden fra den 1. marts 2006 til den 30. november 2007 for DOBELES HES' vedkommende og i perioden fra den 1. marts 2006 til den 30. september 2008 for GM's vedkommende.

Retsforskrifter

EU-retten

Traktaten om tiltrædelse og tiltrædelsesakten

- 3 Traktaten mellem Kongeriget Belgien, Kongeriget Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Helleniske Republik, Kongeriget Spanien, Den Franske Republik, Irland, Den Italienske Republik, Størhertugdømmet Luxembourg, Kongeriget Nederlandene, Republikken Østrig, Den Portugisiske Republik, Republikken Finland, Kongeriget Sverige, Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland (medlemmer af Den Europæiske Union) og Den Tjekkiske Republik, Republikken Estland, Republikken Cypern, Republikken Letland, Republikken Litauen, Republikken Ungarn, Republikken Malta, Republikken Polen, Republikken Slovenien og Den Slovakiske Republik om Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse af Den Europæiske Union (EUT 2003, L 236, s. 17) blev underskrevet af Republikken Letland den 16. april 2003 og trådte i kraft den 1. maj 2004 (herefter »tiltrædelsestraktaten«).
- 4 Ifølge tiltrædelsestraktatens artikel 1, stk. 2, er vilkårene for optagelsen og de af optagelsen nødvendiggjorte tilpasninger af de traktater, som danner grundlag for Unionen, indeholdt i akt vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EUT 2003, L 236, s. 33, herefter »tiltrædelsesakten«).

5 Tiltrædelsesaktens artikel 22, som på lige fod med de øvrige bestemmelser i nævnte akt udgør en integrerende del af tiltrædelsestraktaten, bestemmer, at de foranstaltninger, der opregnes i listen i bilag IV til denne akt, finder anvendelse på de vilkår, der er fastsat i nævnte bilag.

6 Punkt 3, stk. 1, i bilag IV til tiltrædelsesakten har følgende ordlyd:

»Følgende støtteordninger og individuel støtte, som er trådt i kraft i en ny medlemsstat inden tiltrædelsesdatoen, og som fortsat gælder efter denne dato, vil ved tiltrædelsen blive anset for eksisterende støtte som defineret i artikel [108, stk. 1, TEUF]:

- a) støtteforanstaltninger, der er trådt i kraft inden den 10. december 1994
- b) støtteforanstaltninger opregnet i tillægget til dette bilag
- c) støtteforanstaltninger, der inden tiltrædelsesdatoen er blevet vurderet af den nationale myndighed for statsstøttekontrol i den nye medlemsstat og fundet forenelige med gældende fællesskabsret, og som Kommissionen ikke har gjort indsigelse mod på grund af alvorlig tvivl om, hvorvidt foranstaltningen er forenelig med fællesmarkedet, jf. proceduren i stk. 2.

Alle foranstaltninger, der stadig er gældende efter tiltrædelsesdatoen, som udgør statsstøtte, og som ikke opfylder de betingelser, der fastlægges ovenfor, vil ved tiltrædelsen blive anset for ny støtte i forbindelse med anvendelsen af artikel [108, stk. 3, TEUF].«

7 I punkt 3, stk. 2, i bilag IV til tiltrædelsesakten fastsættes den procedure, der finder anvendelse, når en ny medlemsstat ønsker, at Kommissionen undersøger en støtte inden for rammerne af den procedure, der er omhandlet i dette punkts stk. 1, litra c), idet det foreskrives, at medlemsstaten regelmæssigt skal forelægge Kommissionen oplysninger. Ifølge nævnte punkts stk. 3 skal en afgørelse fra Kommissionen om at gøre indsigelse mod en foranstaltning i overensstemmelse med samme punkts stk. 1, litra c), anses for en afgørelse om at indlede en formel undersøgelsesprocedure som defineret i Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af [artikel 108 TEUF] (EFT 1999, L 83, s. 1).

Forordning nr. 1407/2013

8 Artikel 3 i forordning nr. 1407/2013 med overskriften »De minimis-støtte« fastsætter:

»1. Støtteforanstaltninger, der opfylder betingelserne i denne forordning, anses for ikke at opfylde alle kriterierne i [...] artikel 107, stk. 1, [...] og er derfor fritaget fra underretningspligten i [...] artikel 108, stk. 3[, TEUF].

2. Den samlede de minimis-støtte ydet af en medlemsstat til en enkelt virksomhed må ikke overstige 200 000 EUR over en periode på tre regnskabsår.

[...].«

9 Denne forordnings artikel 5, stk. 2, er affattet således:

»De minimis-støtte må ikke kumuleres med statsstøtte til de samme støtteberettigede omkostninger eller med statsstøtte til den samme risikofinansieringsforanstaltning, hvis en sådan kumulering vil overstige den højeste relevante støtteintensitet eller det højeste støttebeløb, der er fastsat i en gruppefritagelsesforordning eller en afgørelse vedtaget af Kommissionen for de særlige omstændigheder i den konkrete sag. De minimis-støtte, som ikke ydes til eller kan henføres til konkrete støtteberettigede omkostninger, kan kumuleres med anden statsstøtte, der er ydet i henhold til en gruppefritagelsesforordning eller en afgørelse vedtaget af Kommissionen.«

10 Nævnte forordnings artikel 7 med overskriften »Overgangsbestemmelser« bestemmer i stk. 1:

»Denne forordning finder anvendelse på støtte, der er ydet inden dens ikrafttræden, hvis støtten opfylder alle betingelserne i denne forordning. Støtte, der ikke opfylder disse betingelser, vil blive

vruderet af Kommissionen i henhold til de relevante rammebestemmelser, retningslinjer og meddelelser.«

Forordning 2015/1589

11 Artikel 1 i forordning 2015/1589 fastsætter:

»I denne forordning forstås ved:

- a) »støtte«: enhver foranstaltning, der opfylder alle kriterierne i artikel 107, stk. 1, [TEUF]
- b) »eksisterende støtte«:
 - i) med forbehold af artikel 144 og 172 i akten vedrørende [vilkårene for Republikken] Østrigs, [Republikken] Finlands og [Kongeriget] Sveriges tiltrædelse, af punkt 3 og tillægget til bilag IV til akten vedrørende Den Tjekkiske Republik, Estlands, Cyperns, Letlands, Litauens, Ungarns, Maltas, Polens, Sloveniens og Slovakiets tiltrædelse [og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EFT 1994, C 241, s. 21, og EFT 1995, L 1, s. 1)], af punkt 2 og punkt 3, litra b), og tillægget til bilag V til akten vedrørende [vilkårene for] Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse [og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EUT 2005, L 157, s. 203)] og af punkt 2 og punkt 3, litra b), og tillægget til bilag IV til akten vedrørende [Republikken] Kroatiens [tiltrædelsesvilkår samt om tilpasning af traktaten om Den Europæiske Union, traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab (EUT 2012, L 112, s. 21)], enhver form for støtte, der eksisterede inden [EUF-traktatens] ikrafttræden i de pågældende medlemsstater, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som var trådt i kraft før og er blevet fortsat efter [EUF-traktatens] ikrafttræden i de pågældende medlemsstater
 - ii) godkendt støtte, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som er godkendt af Kommissionen eller Rådet [for Den Europæiske Union]
 - iii) støtte, som anses for at være godkendt i henhold til artikel 4, stk. 6, i forordning (EF) nr. 659/1999 eller i henhold til artikel 4, stk. 6, i nærværende forordning, eller før forordning (EF) nr. 659/1999, men efter denne procedure
 - iv) støtte, som anses for eksisterende støtte i henhold til artikel 17 i nærværende forordning
 - v) støtte, som anses for at være en eksisterende støtte, fordi det kan godtgøres, at der ikke var tale om støtte, da den blev indført, men at den blev en støtte på grund af udviklingen af det indre marked, uden at medlemsstaten havde foretaget nogen ændringer. Når visse foranstaltninger bliver en støtte som følge af en liberalisering af en aktivitet ved EU-lovgivning, betragtes sådanne foranstaltninger ikke som eksisterende støtte efter den dato, der er fastsat for liberaliseringen
- c) »ny støtte«: enhver støtte, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som ikke er eksisterende støtte, herunder ændringer i eksisterende støtte

[...]«

12 Forordningens artikel 2 med overskriften »Anmeldelse af ny støtte« er affattet således:

- »1. Medmindre andet er fastsat i forordninger udstedt i medfør af artikel 109 i TEUF eller i medfør af andre relevante bestemmelser i traktaten, skal planer om at yde ny støtte anmeldes i tilstrækkelig god tid til Kommissionen af den pågældende medlemsstat. Kommissionen underretter straks den pågældende medlemsstat, når den modtager en anmeldelse.
- 2. I en anmeldelse skal den pågældende medlemsstat give alle nødvendige oplysninger, så Kommissionen bliver i stand til at træffe en afgørelse efter artikel 4 og 9 [...]«

- 13 Nævnte forordnings artikel 3 med overskriften »Standstill-klausul« bestemmer følgende:
- »Støtte, som skal anmeldes i medfør af artikel 2, stk. 1, må ikke gennemføres, før Kommissionen har vedtaget eller anses for at have vedtaget en beslutning, hvori den godkender en sådan støtte.«
- 14 Forordningens artikel 17 med overskriften »Forældelsesfrist for krav om tilbagebetaling af støtte« bestemmer:
- »1. Kommissionens beføjelser til at kræve tilbagebetaling af støtte forældes efter ti år.
2. Forældelsesfristen løber fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte tilkendes støttemodtageren, enten som individuel støtte eller under en støtteordning. Enhver foranstaltning, der træffes af Kommissionen eller af en medlemsstat efter opfordring fra Kommissionen angående den ulovlige støtte, afbryder denne frist. Efter hver afbrydelse begynder forældelsesfristen forfra. Forældelsesfristen suspenderes i det tidsrum, hvor Kommissionens afgørelse er genstand for en verserende sag for Den Europæiske Unions Domstol.
3. Enhver støtte, for hvilken forældelsesfristen er udløbet, anses for at være eksisterende støtte.«

Lettisk ret

- 15 § 40, stk. 1, i energġetikas likums (energiloven) af 3. september 1998 (*Latvijas Vēstnesis*, 1998, nr. 273) i den affattelse, der fandt anvendelse i perioden fra den 1. juni 2001 til den 7. juni 2005 (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, 83), bestemmer:
- »Den godkendte elforsyningsvirksomhed køber overskydende elektricitet, der produceres af mindre vandkraftværker, der ligger i godkendelsesområdet, og hvis kapacitet ikke overstiger 2 megawatt, såfremt driften af disse værker og udstyret begyndte før den 1. januar 2003, når værkernes egne behov er opfyldt og i overensstemmelse med de nationale parametre for kvaliteten af elektricitet, i otte år fra begyndelsen af driften af det pågældende elkraftværk, til en pris, der svarer til det dobbelte af den gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet. Prisen for et sådant køb fastsættes dernæst af den regulerende myndighed.«
- 16 § 30, stk. 1, i elektroenerģijas tirgus likums (lov om elektricitetsmarkedet) af 5. maj 2005 (*Latvijas Vēstnesis*, 2005, nr. 82) i den affattelse, der var gældende i perioden fra den 8. juni 2005 til den 31. december 2014, har følgende ordlyd:
- »Producenter, som benytter vedvarende energikilder til produktion af elektricitet, og som har påbegyndt deres virksomhed før denne lovs ikrafttræden, sælger elektricitet til den offentlige operatør i henhold til betingelserne for funktionsmåden, forsyningsfristerne og til de priser, der var gældende for dem på tidspunktet for denne lovs ikrafttræden.«
- 17 Denne lovs § 30, stk. 3, i den affattelse, der var gældende i perioden fra den 8. juni 2005 til den 14. maj 2008, fastsætter:
- »Den offentlige operatør fører registre over mængden af og omkostningerne til den købte elektricitet i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i denne bestemmelses stk. 1 og 2. Omkostningerne ved dette køb afholdes af samtlige lettiske slutbrugere af elektricitet i forhold til deres elforbrug, når en del af den elektricitet, der produceres fra vedvarende energikilder, indkøbes hos den offentlige operatør, eller når denne operatørs omkostninger giver anledning til kompensation.«
- 18 § 29, stk. 1, i likums »Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem« (lov om myndighederne for tilsyn med offentlige tjenester) af 19. oktober 2000 (*Latvijas Vēstnesis*, 2000, nr. 394) bestemmer:
- »Tilsynsmyndighedens virksomhed finansieres ved indtægter fra den statslige afgift, der opkræves for tilsyn med offentlige tjenester (herefter »den statslige afgift«), og betalinger for tilsynsmyndighedens ydelser, som er fastsat i andre love og administrative bestemmelser.«
- 19 Denne lovs § 30 bestemmer følgende:

»1. For at sikre tilsynet med de offentlige tjenester betaler alle leverandører af offentlige tjenester i de lovregulerede sektorer den statslige afgift.

2. Den statslige afgift i de lovregulerede sektorer indbetales til statens budget og krediteres på tilsynsmyndighedens konto under statskassen. Den statslige afgift, der betales i de lovregulerede sektorer, anvendes alene til at sikre myndighedens funktion.«

Twisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

- 20 Sagsøgerne i hovedsagerne driver vandkraftværker og producerer således elektricitet fra vedvarende energikilder.
- 21 Indtil den 7. juni 2005 bestemte energilovens § 40, stk. 1, at elproducenterne på visse betingelser kunne sælge deres overskydende elproduktion til den godkendte forsyningsvirksomhed til en tarif, der svarede til to gange den gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet.
- 22 Denne bestemmelse fandt anvendelse på sagsøgerne i hovedsagerne.
- 23 Den gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet blev fastsat af tilsynsmyndigheden, som er et uafhængigt, offentligretligt organ, der er oprettet i henhold til lov om myndighederne for tilsyn med offentlige tjenester. Denne tilsynsmyndighed er en selvstændig juridisk person, handler selvstændigt og forvalter sit eget budget, der godkendes ved lov.
- 24 Loven om elektricitetsmarkedet i den affattelse, der har været gældende siden den 8. juni 2005, ændrede den gældende procedure for elproducenternes salg af deres overskydende produktion til en forhøjet tarif. Denne lovs § 30, stk. 1, bestemte imidlertid, at de producenter af elektricitet fra vedvarende energikilder, som allerede havde påbegyndt deres virksomhed på dette tidspunkt, fortsat var begunstiget af de tidligere vilkår, navnlig for så vidt angår priserne.
- 25 Tilsynsmyndigheden har fortolket denne bestemmelse således, at den bevirker, at den gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet for disse producenter fastholdes til sin gældende sats pr. 7. juni 2005, og er følgelig ophørt med at ajourføre denne tarif. Fra den 8. juni 2005 har sagsøgerne i hovedsagerne således solgt deres overskydende produktion til en pris, der svarer til det dobbelte af den gældende gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet, idet tilsynsmyndigheden ikke længere har ajourført denne tarif efter dette tidspunkt.
- 26 Ved afgørelse af 20. januar 2010 fastslog Latvijas Republikas Satversmes tiesa (Republikken Letlands forfatningsdomstol) imidlertid, at begrebet »pris« i § 30, stk. 1, i lov om elektricitetsmarkedet skulle forstås som en prisfastsættelsesmekanisme og ikke som en fast pris, og at fortolkningen, hvorefter tilsynsmyndigheden efter ikrafttrædelsen af lov om elektricitetsmarkedet ikke længere havde kompetence til at fastsætte den gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet, var urigtig.
- 27 Sagsøgerne i hovedsagerne har fremsat et erstatningskrav over for tilsynsmyndigheden for det tab, som de har lidt som følge af den manglende fastsættelse af den pågældende tarif efter den 8. juni 2005. Det hævdede tab svarer til forskellen mellem den pris, som den offentlige operatør betalte til sagsøgerne i hovedsagerne, og den pris, til hvilken den offentlige operatør skulle have købt elektricitet af disse, hvis den gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet var blevet fastsat korrekt for perioden fra den 1. marts 2006 til den 30. november 2007 for DOBELES HES' vedkommende og for perioden fra den 1. marts 2006 til den 30. september 2008 for GM's vedkommende.
- 28 Eftersom tilsynsmyndigheden nægtede at betale dem de pågældende beløb, anlagde sagsøgerne i hovedsagerne i 2011 sag ved de forvaltningsretlige domstole. Ved domme af 31. maj 2019 og 10. juli 2019 tiltrådte Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Letland) delvist påstandene nedlagt af DOBELES HES og GM og pålagde tilsynsmyndigheden at betale dem henholdsvis 3 406,63 EUR og 662,26 EUR. Da Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) imidlertid fandt, at der var tale om udbetaling af statsstøtte, gjorde den udbetalingen af disse beløb betinget af, at Kommissionen havde eller måtte anses for at have truffet en afgørelse om godkendelse af sådan støtte. Under sagens behandling havde denne domstol anmodet

Kommissionen om en udtalelse i medfør af artikel 107 TEUF og 108 TEUF, som var blevet afgivet herom den 12. december 2018.

29 Tilsynsmyndigheden har iværksat en kassationsappel til prøvelse af disse domme ved den forelæggende ret. På denne baggrund har Augstākā tiesa (Senāts) (øverste domstol, Letland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, der er formuleret ens i begge sager:

- »1) Skal den offentlige operatørs forpligtelse til at købe elektricitet til en højere pris end markedsprisen af producenter, der anvender vedvarende energikilder til produktion af elektricitet, under anvendelse af den forpligtelse, der påhviler den endelige forbruger til at betale et beløb svarende til det opnåede forbrug, anses for statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler som omhandlet i artikel 107, stk. 1, [TEUF]?
- 2) Skal begrebet »liberalisering af elmarkedet« fortolkes således, at liberaliseringen allerede har fundet sted, når visse elementer af frihandel er involveret, f.eks. kontrakter indgået af en offentlig operatør med leverandører fra andre medlemsstater? Kan liberaliseringen af elmarkedet anses for at være begyndt, når lovgivningen tildeler en del af elforbrugerne (f.eks. elforbrugere, der er tilsluttet transmissionsnettet eller ikke-indenlandske elforbrugere, der er tilsluttet distributionsnettet) ret til at skifte eldistributører? Hvilken indvirkning har udviklingen i reguleringen af elmarkedet i Letland på vurderingen af støtten til [elproducenter] i lyset af artikel 107, stk. 1, [TEUF] (med henblik på besvarelsen af det første spørgsmål), navnlig situationen før 2007?
- 3) Såfremt det fremgår af svaret på det første og det andet spørgsmål, at den støtte, der ydes elproducenterne, ikke udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, [TEUF], indebærer den omstændighed, at sagsøgeren aktuelt driver virksomhed på et liberaliseret elektricitetsmarked, og at udbetalingen af en godtgørelse for tiden giver sagsøgeren en fordel i forhold til andre operatører på det pågældende marked, da, at erstatningen for tabet skal anses for statsstøtte i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 107, stk. 1, [TEUF]?
- 4) Såfremt det fremgår af besvarelsen af det første og det andet spørgsmål, at den støtte, der ydes elproducenter, udgør statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, [TEUF], skal det da i forbindelse med statsstøttekontrollen i henhold til [artikel 107 TEUF] lægges til grund, at sagsøgerens krav om erstatning for det tab, der er lidt som følge af en ufuldstændig overholdelse af den lovbestemte ret til at modtage en højere betaling for produceret elektricitet, udgør en ansøgning om ny statsstøtte eller en ansøgning om udbetaling af den del af en statsstøtte, der ikke tidligere er modtaget?
- 5) Såfremt det fjerde [...] spørgsmål besvares således, at kravet om erstatning under hensyn til de tidligere omstændigheder skal vurderes som et krav om betaling af den del af en statsstøtte, der ikke tidligere er modtaget, følger det da af artikel 107, stk. 1, [TEUF], at der med henblik på at træffe afgørelse om udbetalingen af denne statsstøtte skal foretages en analyse af den aktuelle markedssituation og tages hensyn til gældende bestemmelser (herunder de begrænsninger, der findes på nuværende tidspunkt til forhindring af urimelige compensationer)?
- 6) Er det af betydning for fortolkningen af artikel 107, stk. 1, [TEUF], at vindmøllekraftværker, til forskel fra vandkraftværker, tidligere har modtaget fuld støtte?
- 7) Er det af betydning for fortolkningen af artikel 107, stk. 1, i [TEUF], at kun en del af de vandkraftværker, der har modtaget ufuldstændig støtte, nu har ret til erstatning?
- 8) Bør artikel 3, stk. 2, og artikel 7, stk. 1, i [forordning nr. 1407/2013] fortolkes således, at det, eftersom størrelsen af den omtvistede støtte i nærværende tilfælde ikke overstiger tærsklen for de minimis-støtte, skal antages, at den omtalte støtte opfylder kriterierne for de minimis-støtte? Skal artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 1407/2013 fortolkes således, at hvis der i den foreliggende sag tages hensyn til de betingelser for at forhindre overkompensation, der er fastsat i Kommissionens [afgørelse af 24. april 2017] SA.43140 – Støtte til vedvarende energi og kraftvarmeproduktion i

Letland (NN/2015) (EUT 2017, C 176, s. 2)], kan det forhold, at betalingen af erstatning for den lidte skade anses for at være de minimis-støtte, give anledning til en uacceptabel kumulation?

- 9) Såfremt en statsstøtte i den foreliggende sag skal anses for at være ydet/udbetalt, skal artikel 1, litra b) og c), i [forordning 2015/1589] da fortolkes således, at omstændigheder som dem, der foreligger i den foreliggende sag, udgør ny statsstøtte og ikke en eksisterende statsstøtte?
- 10) Såfremt det niende spørgsmål besvares bekræftende, skal der ved vurderingen af, om ansøgerens situation er forenelig med den støtte, der betragtes som eksisterende støtte som omhandlet i artikel 1, litra b), nr. iv), i forordning 2015/1589, da alene tages hensyn til det tidspunkt, hvor den faktiske udbetaling af støtten blev påbegyndt som begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen som omhandlet i artikel 17, stk. 2, i forordning [...] 2015/1589?
- 11) Såfremt en statsstøtte anses for at være ydet/udbetalt, skal artikel 108, stk. 3, [TEUF] og artikel 2, stk. 1, og artikel 3 i forordning nr. 2015/1589 da fortolkes således, at en procedure for anmeldelse af statsstøtte som den, der er omhandlet i den foreliggende sag, anses for hensigtsmæssig, når den nationale ret tager påstanden om erstatning for det lidte tab til følge, forudsat at der er modtaget en afgørelse fra Kommissionen om godkendelse af støtten, som pålægger Økonomiministeriet inden for to måneder efter afsigelsen af dommen at fremsende den relevante erklæring om støtte til den kommercielle virksomhed?
- 12) Er det af betydning for fortolkningen af artikel 107, stk. 1, [TEUF], at erstatning for det lidte tab anmeldes over for en myndighed inden for den offentlige sektor ([tilsynsmyndigheden]), som historisk set ikke har måttet afholde disse udgifter, samt den omstændighed, at myndighedens budget udgøres af statslige afgifter, der betales af udbydere af offentlige serviceydelser inden for de regulerede sektorer, og som udelukkende skal anvendes til [tilsynsvirksomhed]?
- 13) Er en erstatningsordning som den, der er omhandlet i den foreliggende sag, forenelig med de principper, der er fastsat i EU-retten, og som finder anvendelse på de regulerede sektorer, navnlig artikel 12 i og 30. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) [(EFT 2002, L 108, s. 21)], som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/140/EF af 25. november 2009 [(EUT 2009, L 337, s. 37)]?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 30 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at en national lovgivning, som pålægger den godkendte elforsyningsvirksomhed at købe elektricitet, der produceres fra vedvarende energikilder, til en pris, der er højere end markedsprisen, og som bestemmer, at de deraf følgende meromkostninger finansieres af et obligatorisk bidrag, der betales af slutbrugerne, udgør støtte, »som ydes ved hjælp af statsmidler«, som omhandlet i denne bestemmelse.
- 31 Det skal bemærkes, at kvalificeringen som »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF forudsætter, at fire betingelser er opfyldt, nemlig at der skal foreligge en statslig indgriben eller støtte, »som ydes ved hjælp af statsmidler«, og at denne foranstaltning skal kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater, give modtageren en selektiv fordel og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene (dom af 2.3.2021, Kommissionen mod Italien m.fl., C-425/19 P, EU:C:2021:154, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).
- 32 Det første præjudicielle spørgsmål vedrører udelukkende den første af disse betingelser. Der skal i denne henseende erindres om, at det følger af fast retspraksis, at betingelsen for, at en foranstaltning kan kvalificeres som indgriben eller støtte, »som ydes ved hjælp af statsmidler«, for det første er, at foranstaltningen ydes direkte eller indirekte ved hjælp af statsmidler, og for det andet, at den kan tilregnes staten (jf. i denne retning dom af 2.3.2021, Kommissionen mod Italien m.fl., C-425/19 P, EU:C:2021:154, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

- 33 For det første skal det hvad angår betingelsen om, at en foranstaltning kan tilregnes medlemsstaten, fastslås, at den i hovedsagerne omhandlede kompensationsordning blev indført ved lov, og at den følgelig kan tilregnes den pågældende medlemsstat (jf. i denne retning dom af 19.12.2013, *Vent de Colère!*, C-262/12, EU:C:2013:851, præmis 18, og af 28.3.2019, *Tyskland mod Kommissionen*, C-405/16 P, EU:C:2019:268, præmis 50).
- 34 For det andet har Domstolen med hensyn til betingelsen om, at fordelene »ydes ved hjælp af statsmidler«, som den forelæggende ret netop nærer tvivl om, fastslået, at beløb, der hidrører fra det pristillæg, som staten har pålagt elektricitetskunderne, svarer til en afgift på elektricitet og hidrører fra »statsmidler« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF (jf. i denne retning dom af 17.7.2008, *Essent Netwerk Noord m.fl.*, C-206/06, EU:C:2008:413, præmis 47 og 66).
- 35 Midlerne skal således anses for at være »statsmidler« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, såfremt de hidrører fra de obligatoriske bidrag, som lovgivningen i den pågældende medlemsstat foreskriver, og hvis de bestyres og fordeles i henhold til denne lovgivning (jf. i denne retning dom af 19.12.2013, *Vent de Colère!*, C-262/12, EU:C:2013:851, præmis 25). Det er derfor uden betydning, at finansieringsordningen ikke i snæver forstand henhører under kategorien afgiftsmæssige bidrag i national ret (dom af 16.9.2021, *FVE Holyšov I m.fl.*, C-850/19 P, EU:C:2021:740, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis).
- 36 Som generaladvokaten har anført i punkt 36 i forslaget til afgørelse, er den omstændighed, at en bestemt persongruppe faktisk afholder disse bidrag, ikke tilstrækkelig til at godtgøre, at midlerne fra bidragene har karakter af »statsmidler« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF. Nævnte opkrævning skal ligeledes være obligatorisk i henhold til national ret.
- 37 Domstolen har således fastslået, at det ikke er tilstrækkeligt, at netforvalterne vælter de meromkostninger, som skyldes deres forpligtelse til at købe elektricitet produceret fra vedvarende energikilder til lovbestemte satser, over på prisen for salg af elektricitet til deres slutkunder, når denne kompensation alene følger af en praksis og ikke af et lovfæstet krav (jf. i denne retning dom af 28.3.2019, *Tyskland mod Kommissionen*, C-405/16 P, EU:C:2019:268, præmis 70 og 71).
- 38 Det følger af det ovenstående, at midler, som er skabt ved en afgift eller andre obligatoriske bidrag i medfør af national lovgivning, og som bestyres og fordeles i henhold til denne lovgivning, udgør »statsmidler« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF.
- 39 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 49 i forslaget til afgørelse, er det kriterium, der er nævnt i denne doms foregående præmis, imidlertid ikke det eneste, der gør det muligt at identificere »statsmidler« i denne bestemmelses forstand. Den omstændighed, at beløbene til stadighed er under offentlig kontrol og dermed står til rådighed for de kompetente nationale myndigheder, er tilstrækkelig for at kvalificere dem som »statsmidler« (dom af 16.5.2002, *Frankrig mod Kommissionen*, C-482/99, EU:C:2002:294, præmis 37, og af 21.10.2020, *Eco TLC*, C-556/19, EU:C:220:844, præmis 36).
- 40 I det foreliggende tilfælde fremgår det af anmodningerne om præjudiciel afgørelse, at de meromkostninger, som købet af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder til en pris, der svarer til to gange den gennemsnitlige tarif for afsætning af elektricitet, udgør for den godkendte forsyningsvirksomhed, i medfør af den pågældende lettiske lovgivning finansieres af et obligatorisk bidrag, som alle slutbrugere betaler i forhold til deres forbrug.
- 41 Det følger endvidere af de oplysninger, som er fremlagt for Domstolen, bl.a. af den lettiske regering i retsmødet, at midlerne fra disse bidrag opkræves, bestyres og fordeles af et selskab, der er helejet af den pågældende medlemsstat, og ikke kan benyttes til andre formål end de ved loven fastsatte, nemlig kompensation for de meromkostninger, der er nævnt i den foregående præmis. Midlerne forbliver således til stadighed under offentlig kontrol.
- 42 Med forbehold for den efterprøvelse, der skal foretages af den forelæggende ret, følger heraf, at de midler, hvormed en prisfordel i medfør af den pågældende lettiske lovgivning indrømmes producenterne af elektricitet fra vedvarende energikilder, udgør »statsmidler« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF i betragtning af de alternative kriterier i dette begreb, som er anført i denne doms præmis 38 og 39.

43 Henset til de ovenfor anførte betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at en national lovgivning, som pålægger den godkendte elforsyningsvirksomhed at købe elektricitet, der produceres fra vedvarende energikilder, til en pris, der er højere end markedsprisen, som bestemmer, at de deraf følgende meromkostninger finansieres af et obligatorisk bidrag, der betales af slutbrugerne, eller som bestemmer, at de midler, der tjener til at finansiere disse meromkostninger, til stadighed under offentlig kontrol, udgør støtte, »som ydes ved hjælp af statsmidler«, i denne bestemmelses forstand.

Det andet spørgsmål

44 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at kvalificeringen af en fordel som »statsstøtte« i denne bestemmelses forstand er betinget af, at det relevante marked først er blevet fuldstændigt liberaliseret, og hvilke elementer der i bekræftende fald gør det muligt at fastsætte en dato for liberaliseringen af elmarkedet i Letland.

45 Den lettiske regering har gjort gældende, at dette spørgsmål skal afvises, da det ikke har betydning for afgørelsen af tvisterne i hovedsagerne. De beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har krævet, opfylder kriterierne for statsstøtte, uanset hvornår det pågældende elektricitetsmarked blev liberaliseret.

46 I denne henseende bemærkes, at det udelukkende tilkommer den nationale ret, for hvilken en tvist er indbragt, og som har ansvaret for den retslige afgørelse, som skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten eller gyldigheden af en EU-retlig regel, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 16.6.2015, Gauweiler m.fl., C-62/14, EU:C:2015:400, præmis 24, og af 7.2.2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, præmis 31).

47 Heraf følger, at der foreligger en formodning for, at spørgsmål om EU-retten er relevante. Domstolen kan alene afvise at træffe afgørelse vedrørende et præjudicielt spørgsmål forelagt af en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten eller vurdering af gyldigheden af en EU-retlig regel savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en sagligt korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 16.6.2015, Gauweiler m.fl., C-62/14, EU:C:2015:400, præmis 25, og af 7.2.2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, præmis 32).

48 I det foreliggende tilfælde vedrører det andet præjudicielle spørgsmål begrebet »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107 TEUF og henhører dermed under den formodning for relevans, der er anført i den foregående præmis i denne dom.

49 Denne formodning for relevans kan ikke afkræftes i den foreliggende sag. Det står nemlig fast, at tvisterne i hovedsagerne vedrører spørgsmålet om, hvorvidt den fordel, som producenterne af elektricitet fra vedvarende energikilder blev indrømmet i henhold til den pågældende lettiske lovgivning, skal kvalificeres som støtte. Som Kommissionen har anført i sine indlæg, kan den manglende liberalisering af elmarkedet have indvirkning på de betingelser, der er nævnt i denne doms præmis 31 vedrørende denne kvalificering, med hensyn til, om det pågældende indgreb kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, og om det fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene.

50 Det følger heraf, at den lettiske regerings formalitetsindsigelse skal forkastes.

51 Hvad angår den indvirkning, som liberaliseringen af det relevante marked har på vurderingen af, om der foreligger statsstøtte, skal det bemærkes, at statsstøtte kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene, selv om det relevante marked kun er delvist åbent for konkurrence. Det er tilstrækkeligt, at der på tidspunktet for iværksættelsen af en støtteforanstaltning forelå en situation med effektiv konkurrence på det relevante marked, for at et statsligt indgreb eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler, kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene

(dom af 23.1.2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-387/17, EU:C:2019:51, præmis 39 og 40).

52 Det følger heraf, at den fordel, som visse virksomheder er blevet indrømmet, kan påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og fordreje konkurrencevilkårene selv inden liberaliseringen af dette marked (jf. i denne retning dom af 10.6.2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, præmis 49).

53 Dermed er datoen for den fuldstændige liberalisering af elmarkedet i Letland uden betydning for vurderingen af, om den støtte, som den offentlige operatør i denne medlemsstat har ydet ved at købe elektricitet, der er produceret fra vedvarende energikilder, til en pris, der overstiger markedsprisen, skal kvalificeres som statsstøtte.

54 Henset til de ovenfor anførte betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at kvalificeringen af en fordel som »statsstøtte« i denne bestemmelses forstand ikke er betinget af, at det relevante marked først er blevet fuldstændigt liberaliseret.

Det tredje spørgsmål

55 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at såfremt den fordel, som producenterne af elektricitet fra vedvarende energikilder er blevet indrømmet i henhold til den relevante lettiske lovgivning, ikke udgør »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, kan udbetalingen af de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har krævet, derimod udgøre udbetaling af »støtte« i denne bestemmelses forstand.

56 Det skal indledningsvis bemærkes, at Domstolen som led i den procedure, der er indført ved artikel 267 TEUF, ikke har kompetence til at tage stilling til de faktiske omstændigheder i hovedsagen eller til at anvende de EU-retsregler, den har fortolket, på nationale foranstaltninger eller forhold, idet disse spørgsmål udelukkende henhører under den nationale rets enekompetence (dom af 10.6.2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).

57 Det følger heraf, at Domstolen navnlig ikke har kompetence til at afgøre, om de i hovedsagerne omhandlede beløb udgør statsstøtte.

58 Domstolen har derimod kompetence til at forsyne den forelæggende ret med alle under EU-retten henhørende fortolkningsbidrag, som gør det muligt for den forelæggende ret at vurdere, om en national foranstaltning er forenelig med EU-retten med henblik på bedømmelsen af den sag, der er indbragt for den. På området for statsstøtte kan Domstolen bl.a. give den forelæggende ret en fortolkning, som gør det muligt for den at afgøre, om en national foranstaltning kan kvalificeres som »statsstøtte« i EU-retlig forstand (dom af 10.6.2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).

59 Det skal i denne henseende bemærkes, at offentlig støtte, som udgør en offentlig myndigheds foranstaltninger, hvorved visse virksomheder eller visse produkter begunstiges, i retlig henseende er afgørende forskellig fra erstatning, som de nationale myndigheder eventuelt måtte blive pålagt at betale til private for tab, de har påført dem. Erstatning udgør heller ikke statsstøtte som omhandlet i EU-retten (jf. i denne retning dom af 27.9.1988, Asteris m.fl., 106/87-120/87, EU:C:1988:457, præmis 23 og 24).

60 Som generaladvokaten har anført i punkt 69 og 70 i forslaget til afgørelse, er det med henblik på at afgøre, om beløbene svarer til statsstøtte, uden betydning, om de søgsmål, som er anlagt med påstand om opnåelse heraf, kvalificeres som »erstatningsøgsmål« i medfør af national ret.

61 I det foreliggende tilfælde fremgår det af oplysningerne fra den forelæggende ret, at der i de sager, som sagsøgerne i hovedsagerne har anlagt mod tilsynsmyndigheden for de lettiske forvaltningsdomstole, er nedlagt påstand om betaling af beløb, som de mener at have krav på i medfør af energilovens § 40, stk. 1, hvilke beløb de finder at have bevaret retten til efter 2005 i medfør af § 30, stk. 1, i lov om elektricitetsmarkedet. Ved afgørelse af 20. januar 2010 fastslog Latvijas Republikas

Satversmes tiesa (forfatningsdomstol) nemlig, at tilsynsmyndigheden som følge af en urigtig fortolkning af denne § 30, stk. 1, efter den 8. juni 2005 havde undladt at ajourføre prisen på tilbagekøb af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder.

62 Det fremgår derimod ikke af oplysningerne fra den forelæggende ret, at de i hovedsagerne omhandlede beløb har karakter af »erstatning« som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 59. Sagsøgerne i hovedsagerne har nemlig ikke nedlagt påstand om erstatning for et andet tab end det, der består i, at de ikke fik udbetalt hele den fordel, som de mener, at de havde krav på i medfør af den pågældende lettiske lovgivning i perioden 2006-2008. Det ville derimod forholde sig anderledes, hvis hovedsagerne tilsigtede erstatning for tab som følge af denne manglende udbetaling.

63 Det følger heraf, at de i hovedsagerne omhandlede beløb er af samme art som dem, som sagsøgerne i hovedsagerne allerede havde opnået i perioden 2006-2008 i medfør af denne lovgivning, og af hvilke de alene har krævet berigtigelse af størrelsen.

64 På denne baggrund afhænger spørgsmålet, om sådanne beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har krævet i henhold til relevant lettisk lovgivning, kvalificeres som »statsstøtte«, af, om den fordel, som producenterne af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder var blevet indrømmet i henhold til denne lovgivning, i sig selv udgør statsstøtte.

65 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at når en national lovgivning har indført »statsstøtte« i denne bestemmelses forstand, udgør betalingen af et beløb, der som led i et søgsmål er nedlagt påstand om udbetaling af i medfør af denne lovgivning, ligeledes en sådan støtte.

Det fjerde spørgsmål

66 Med det fjerde spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at såfremt den prisfordel, som er indrømmet virksomheder, der producerer elektricitet fra vedvarende energikilder, udgør »statsstøtte« som omhandlet i denne bestemmelse, skal de af sagsøgerne i hovedsagerne nedlagte påstande anses for krav om betaling af en del af denne ikke-modtagne statsstøtte eller som krav om, at den ret, for hvilken sagen er indbragt, indrømmer en særskilt statsstøtte.

67 Det følger i denne henseende af denne doms præmis 61-63, at de påstande, som sagsøgerne i hovedsagerne har nedlagt, tager sigte på udbetaling af en del af den prisfordel, som producenterne af elektricitet fra vedvarende energikilder er blevet indrømmet, og som de mener at have krav på i medfør af den lettiske lovgivning, der var gældende i perioden 2006-2008.

68 Såfremt denne prisfordel udgør »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, svarer de påstande, som sagsøgerne i hovedsagerne har nedlagt, således til en anmodning om udbetaling af en del af denne statsstøtte.

69 Ifølge Kommissionen udgør de beløb, som de nationale retsinstanser har indrømmet sagsøgerne i hovedsagerne, imidlertid statsstøtte, som er forskellig fra den prisfordel, der blev indført ved den pågældende lettiske lovgivning.

70 Til støtte for denne opfattelse har Kommissionen indledningsvis gjort gældende, at retsgrundlaget for den »statsstøtte«, som sagsøgerne i hovedsagerne blev indrømmet ved dommene afsagt af Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager), ikke er energiloven, men selve denne rets domme.

71 Det skal imidlertid fastslås, at nævnte retsinstans i disse domme indrømmede de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne havde nedlagt påstand om, ved udtrykkeligt at anvende lov om elektricitetsmarkedet som fortolket af Latvijā Republikas Satversmes tiesa (forfatningsdomstol).

72 Dernæst har Kommissionen under påberåbelse af præmis 17 i dom af 8. december 2011, France Télécom mod Kommissionen (C-81/10 P, EU:C:2011:811), anført, at det ud fra et EU-retligt synspunkt

- generelt er uden betydning, om en statsstøtte indrømmes af en retsinstant eller en anden myndighed, herunder administrative myndigheder. Statsstøtteforanstaltninger defineres objektivt i kraft af deres virkninger og ikke i kraft af deres begrundelse eller formål. Såfremt statsstøtte ikke kunne indrømmes af en national retsinstant, ville begrebet »statsstøtte« ikke være defineret »objektivt« i kraft af den pågældende foranstaltnings virkninger, men »subjektivt« i kraft af den offentlige myndighed, der har vedtaget den.
- 73 Den retspraksis, der er nævnt i denne doms foregående præmis, hvoraf følger, at »statsstøtte« som omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF er kendetegnet ved dens virkning og ikke ved dens formål, betyder imidlertid ikke, at statsstøtte udtømmende defineres i kraft af sine virkninger uden noget andet kriterium. En statsstøtte defineres nemlig ligeledes ud fra sin art, ikke mindst for så vidt som den »ydes ved hjælp af statsmidler«, således som det udtrykkeligt er fastsat i artikel 107, stk. 1, TEUF. Den af Kommissionen anførte retspraksis har således ikke det omfang, som den tillægges af denne institution. Der kan navnlig ikke udledes nogen konklusion heraf om muligheden for, at en national retsinstant indrømmer statsstøtte.
- 74 Endelig har Kommissionen påberåbt sig dom af 4. marts 2020, Buonotourist mod Kommissionen (C-586/18 P, EU:C:2020:152), hvori Domstolen fastslog, at Den Italienske Republik gennem en dom afsagt af Consiglio di Stato (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Italien) havde indrømmet en leverandør af bustransporttjenester statsstøtte, som bestod i en kompensation for dennes forpligtelser til offentlig tjeneste.
- 75 Det skal imidlertid bemærkes, at Domstolen i den pågældende dom, således som det fremgår af dommens præmis 97, alene anførte, at den omhandlede foranstaltning »havde været genstand for en afgørelse fra Consiglio di Stato (øverste domstol i forvaltningsretlige sager)«. Selv om den nationale retsinstant eventuelt kan afsige en dom, hvoraf fremgår, at en af parterne i henhold til national lovgivning skal modtage et beløb, der svarer til statsstøtte, betyder dette på ingen måde, at den i dette tilfælde selv har indrømmet støtten. En sådan dom bevirker alene, at modparten, typisk den kompetente administrative myndighed, i medfør af retskraften har pligt til at udbetale nævnte støtte. I den sag, der gav anledning til dom af 4. marts 2020, Buonotourist mod Kommissionen (C-586/18 P, EU:C:2020:152), var kompensationen for forpligtelser til offentlig tjeneste blevet fastsat i en afgørelse fra de italienske myndigheder, således som det fremgår af den pågældende doms præmis 17.
- 76 Under alle omstændigheder kan selve indførelsen af statsstøtte ikke skyldes en præjudiciel forelæggelse. Denne indførelse af statsstøtte henhører nemlig under en vurdering af hensigtsmæssigheden, som det ikke tilkommer retsinstanten at foretage.
- 77 Det skal tilføjes, at anvendelsen af de EU-retlige bestemmelser på statsstøtteområdet hviler på en forpligtelse til loyalt samarbejde mellem på den ene side de nationale retter og på den anden side henholdsvis Kommissionen og Unionens retsinstanter, og inden for dette samarbejde handler hver i henhold til den rolle, som de er tildelt i EUF-traktaten. Inden for rammerne af dette samarbejde skal de nationale retter træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af EU-retten, og afholde sig fra at træffe foranstaltninger, som kan forhindre gennemførelsen af traktatens formål, som det følger af artikel 4, stk. 3, TEU (dom af 21.11.2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, præmis 41).
- 78 Såfremt den pågældende nationale lovgivning indfører en fordel, der udgør statsstøtte, til fordel for producenter af elektricitet fra vedvarende energikilder, kan de beløb, som er blevet tildelt sagsøgerne i hovedsagerne i de sager, der gav anledning til dommene afsagt af Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager), under alle omstændigheder ikke anses for at udgøre statsstøtte, der er forskellig fra denne fordel.
- 79 Det fjerde spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at når en national lovgivning om indførelse af et lovbestemt krav på forhøjet betaling for elektricitet produceret fra vedvarende energikilder udgør »statsstøtte« som omhandlet i denne bestemmelse, skal påstande i søgsmål om fuld indrømmelse af dette krav anses for krav om betaling af en del af denne ikke-modtagne statsstøtte og ikke som krav om, at den ret, for hvilken sagen er indbragt, indrømmer en særskilt statsstøtte.

Det femte spørgsmål

- 80 Med det femte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at udbetalingen, såfremt de i hovedsagerne omhandlede påstande skal anses for at være krav om udbetaling af den ikke-modtagne del af statsstøtten, skal ske i betragtning af situationen på elmarkedet og gældende lovgivnings tilstand på tidspunktet for udbetalingen, herunder de eksisterende begrænsninger på området over overkompensation.
- 81 Det fremgår af fast retspraksis, at et spørgsmål, der er forelagt Domstolen, skal vedrøre fortolkningen af EU-retten, som opfylder et objektivt behov ved den afgørelse, som den nationale retsinstans skal træffe (jf. i denne retning kendelse afsagt af Domstolens præsident den 7.9.2016, Velikova, C-228/15, ikke trykt i Sml., EU:C:2016:641, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 82 Det skal bemærkes, at de omstændigheder, der er omhandlet i det femte præjudicielle spørgsmål, nærmere bestemt vedrører vurderingen af, om de i hovedsagerne omhandlede foranstaltninger er forenelige med det indre marked, såfremt disse foranstaltninger måtte kvalificeres som statsstøtte. Det følger af fast retspraksis, at det alene er Kommissionen, som er underlagt Unionens retsinstansers efterprøvelse, der har kompetence til at vurdere foreneligheden af støtteforanstaltninger eller en støtteordning med det indre marked (dom af 23.3.2006, Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, præmis 23, og af 27.1.2022, Fondul Proprietatea, C-179/20, EU:C:2022:58, præmis 83 og den deri nævnte retspraksis). Det er desuden åbenbart, at dette spørgsmål savner betydning for afgørelsen af tvisterne i hovedsagerne.
- 83 Det følger af det ovenstående, at det femte spørgsmål skal afvises.

Det sjette og det syvende spørgsmål

- 84 Med det sjette og det syvende spørgsmål, som skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om det er af betydning for fortolkningen af artikel 107, stk. 1, TEUF, at vindkraftværker til forskel fra vandkraftværker tidligere har modtaget fuld støtte, og at kun en del af vandkraftværkerne har ret til kompensation.
- 85 Det skal bemærkes, at det for at opnå en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret kan bruge, er påkrævet, at denne giver en beskrivelse af de faktiske omstændigheder og regler, som de forelagte spørgsmål hænger sammen med, eller i al fald forklarer de faktiske forhold, der er baggrunden for dens spørgsmål. Inden for rammerne af en procedure i henhold til artikel 267 TEUF har Domstolen således alene kompetence til at træffe afgørelse vedrørende fortolkningen af en EU-forskrift på grundlag af de faktiske omstændigheder, sådan som de er beskrevet af den nationale ret (dom af 26.10.2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).
- 86 Ifølge Domstolens praksis gælder dette krav til præcisionen i særlig grad på konkurrenceområdet, der er kendetegnet ved situationer, hvor de faktiske og retlige omstændigheder er komplekse (dom af 26.10.2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, præmis 57 og den deri nævnte retspraksis).
- 87 Det skal fremhæves, at forelæggelsesafgørelsens oplysninger ikke blot tjener til at sætte Domstolen i stand til at give brugbare svar, men også til at give medlemsstaternes regeringer samt andre berørte parter mulighed for at afgive bemærkninger i henhold til artikel 23 i statuten for Den Europæiske Unions Domstol. Kravene til indholdet af en anmodning om præjudiciel afgørelse fremgår udtrykkeligt af artikel 94 i Domstolens procesreglement, som den forelæggende ret forventes at have kendskab til og iagttage nøje inden for rammerne af det samarbejde, der er indført ved artikel 267 TEUF (dom af 26.10.2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, præmis 58 og 59 og den deri nævnte retspraksis).
- 88 I det foreliggende tilfælde skal det fastslås, at forelæggelsesafgørelsen, der i det væsentlige er begrænset til at henvise til de omstændigheder, der fremgår af denne doms præmis 84, ikke indeholder nogen redegørelse for grundene til, at den forelæggende ret har bedt Domstolen om at oplyse, om disse omstændigheder er relevante inden for rammerne af fortolkningen af artikel 107, stk. 1, TEUF.

89 På denne baggrund skal det sjette og det syvende spørgsmål afvises.

Det ottende spørgsmål

90 Med det ottende spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om forordning nr. 1407/2013, navnlig dens artikel 5, stk. 2, skal fortolkes således, at de kriterier, der er fastsat for de minimis-støtte, finder anvendelse på den i hovedsagerne omhandlede støtte, for så vidt som denne støtte ikke overstiger de minimis-tærsklen i forordningens artikel 3, stk. 2.

91 Som det er anført i denne doms præmis 82, har de nationale retter ikke kompetence til at træffe afgørelse om, hvorvidt en statsstøtte er forenelig med det indre marked, men de kan derimod få forelagt tvister, som indebærer, at de skal fortolke og anvende begrebet »støtte«, der er omhandlet i artikel 107, stk. 1, TEUF, navnlig for at fastslå, om en statslig foranstaltning, som er indført uden iagttagelse af den forudgående kontrolprocedure efter artikel 108, stk. 3, TEUF, skulle have været underkastet denne procedure (dom af 18.7.2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, præmis 50, og af 26.10.2016, DEI og Kommissionen mod Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, præmis 98). En national retsinstans kan således skulle vurdere, om en statsstøtte henhører under undtagelsesordningen for de minimis-støtte, hvilken støtte ikke er underlagt den anmeldelsespligt, der foreskrives i nævnte artikel 108, stk. 3.

92 I det foreliggende tilfælde nærer den forelæggende ret tvivl om, hvorvidt forordning nr. 1407/2013 finder anvendelse i tvisterne i hovedsagerne som følge af den beskudne størrelse af de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne er blevet indrømmet af den ret, der har truffet afgørelse om realiteten, nemlig henholdsvis 3 406,63 EUR og 662,26 EUR. I henhold til denne forordnings artikel 5, stk. 2, skal loftet for de minimis-støtte imidlertid vurderes under hensyn til den støtte, som tidligere er ydet til »de samme støtteberettigede omkostninger« eller »den samme risikofinansieringsforanstaltning«. Som det er anført i denne doms præmis 63 og 67, svarer de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne er blevet tildelt, til en berigtigelse af de samlede beløb, som de tidligere havde modtaget eller krævet i perioden 2006-2008 i medfør af § 30, stk. 1, i lov om elektricitetsmarkedet. Det er følgelig i betragtning af den samlede størrelse af de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne tidligere havde modtaget eller krævet i henhold hertil i referenceperioden, at det, hvis det antages, at der er tale om statsstøtte, skal vurderes, om den i hovedsagerne omhandlede støtte har karakter af de minimis-støtte.

93 Det ottende præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares med, at forordning nr. 1407/2013, navnlig dens artikel 5, stk. 2, skal fortolkes således, at overholdelsen af de minimis-tærsklen i forordningens artikel 3, stk. 2, skal vurderes i lyset af størrelsen af den støtte, der kræves i medfør af den relevante nationale lovgivning, kumuleret med de udbetalinger, der allerede er modtaget i referenceperioden i henhold til samme lovgivning.

Det niende og det tiende spørgsmål

94 Med det niende og det tiende spørgsmål, som skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, litra b) og c), i forordning 2015/1589 skal fortolkes således, at såfremt de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har fremsat krav om, svarer til statsstøtte, skal denne støtte kvalificeres som »ny« eller »eksisterende« som omhandlet i denne bestemmelse. Den forelæggende ret ønsker navnlig afklaret, om disse beløb kan anses for »eksisterende støtte« i medfør af artikel 1, litra b), nr. iv), i forordning 2015/1589.

95 Som det er anført i denne doms præmis 62 og 63, udgør de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har krævet, en del af den prisfordel, som de mener, at de har krav på som producenter af elektricitet fra vedvarende energikilder i medfør af den gældende lovgivning i perioden 2006-2008. Disse beløb er således af samme art som denne prisfordel.

96 Derfor afhænger spørgsmålet om, hvorvidt de i hovedsagerne omhandlede beløb skal kvalificeres som »ny støtte« eller som »eksisterende støtte«, af, hvorvidt disse kvalificeringer skal gælde for nævnte prisfordel, hvortil beløbene er knyttet, såfremt fordelingen skal kvalificeres som »statsstøtte«.

97 Med hensyn til den retlige kvalificering af de faktiske omstændigheder i tvisterne i hovedsagerne, som henhører under den forelæggende rets enekompetence, skal det bemærkes, at det alene påhviler

Domstolen at give denne ret bidrag til fortolkningen af de EU-retlige bestemmelser, som det tilkommer den forelæggende ret at anvende.

- 98 I henhold til artikel 1, litra c), i forordning 2015/1589 forstås ved »ny støtte« »enhver støtte, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som ikke er eksisterende støtte, herunder ændringer i eksisterende støtte«. For at statsstøtte kan anses for at være »ny støtte«, skal det således godtgøres, at den ikke udgør »eksisterende støtte« som omhandlet i artikel 1, litra b), i forordning 2015/1589, der sonderer mellem flere kategorier af eksisterende støtte.
- 99 For det første fremgår det af artikel 1, litra b), nr. i), i forordning 2015/1589, at der ved »eksisterende støtte« forstås »støtteordninger og individuel støtte, som var trådt i kraft før og er blevet fortsat efter [EUF-traktatens] ikrafttræden i de pågældende medlemsstater«.
- 100 Det skal i denne henseende bemærkes, at den prisfordel for vandkraftværkerne, som blev indført ved energilovens § 40, stk. 1, inden Republikken Letland tiltrådte Unionen, blev forlænget ved § 30, stk. 1, i lov om elektricitetsmarkedet.
- 101 Som det fremgår af ordlyden af artikel 1, litra b), nr. i), i forordning 2015/1589, finder denne bestemmelse anvendelse »med forbehold af [...] tillægget til bilag IV til [tiltrædelsesakten]«. Det fremgår af punkt 3, stk. 1, andet afsnit, til dette bilag IV, at alle foranstaltninger, der stadig er gældende efter tiltrædelsesdatoen, som udgør statsstøtte, vil blive anset for ny støtte, medmindre de er trådt i kraft inden den 10. december 1994, uanset om de er nævnt i ovennævnte tillæg til bilag IV, eller de er blevet anmeldt til Kommissionen, uden at denne har gjort indsigelse mod disse på grund af alvorlig tvivl om, hvorvidt foranstaltningen er forenelig med [det indre marked].
- 102 I det foreliggende tilfælde er den relevante nationale lovgivning ikke omhandlet i tillægget til bilag IV til tiltrædelsesakten, og det fremgår ikke af anmodningerne om præjudiciel afgørelse, at den trådte i kraft inden den 10. december 1994, eller at den er blevet anmeldt til Kommissionen som støtteordning.
- 103 På denne baggrund kan den prisfordel, der blev indført ved energiloven og forlænget ved lov om elektricitetsmarkedet, såfremt den udgør statsstøtte, ikke kvalificeres som »eksisterende støtte« som omhandlet i artikel 1, litra b), nr. i), i forordning 2015/1589, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 104 For det andet fremgår det af artikel 1, litra b), nr. ii) og iii), i forordning 2015/1589, at der ved »eksisterende støtte« forstås »godkendt støtte, dvs. støtteordninger og individuel støtte, som er godkendt af Kommissionen eller Rådet«, eller »støtte, som anses for at være godkendt« af Kommissionen. Det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den i hovedsagerne omhandlede prisfordel hverken er blevet godkendt af Rådet eller Kommissionen, og at den heller ikke kan anses for at være godkendt af sidstnævnte, eftersom den ikke er blevet anmeldt til denne institution. Såfremt denne fordel skal kvalificeres som statsstøtte, kan den dermed heller ikke anses for »eksisterende støtte« som omhandlet i artikel 1, litra b), nr. ii) og iii), i forordning 2015/1589, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 105 For det tredje er »eksisterende støtte« i medfør af artikel 1, litra b), nr. iv), i forordning 2015/1589 ligeledes »støtte, som anses for eksisterende støtte i henhold til artikel 17 i [forordning 2015/1589]«.
- 106 Det fremgår af artikel 17, stk. 1, i forordning 2015/1589, at Kommissionens beføjelser til at kræve tilbagebetaling af ulovlig støtte forældes efter ti år. Det følger af denne artikels stk. 2, at denne forældelsesfrist begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor den ulovlige støtte tilkendes støttemodtageren, enten som individuel støtte eller under en støtteordning, og enhver foranstaltning, der træffes af Kommissionen eller af en medlemsstat efter opfordring fra Kommissionen angående den ulovlige støtte, afbryder denne frist. I henhold til nævnte artikels stk. 3 anses enhver støtte, for hvilken forældelsesfristen er udløbet, for at være eksisterende støtte (dom af 26.4.2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, præmis 79).
- 107 Med henblik på at vurdere, om de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har krævet, kan kvalificeres som »eksisterende støtte« som omhandlet i artikel 1, litra b), nr. iv), i forordning 2015/1589, har den forelæggende ret med det tiende spørgsmål anmodet Domstolen om at oplyse, om

begyndelsestidspunktet for forældelsesfristen i artikel 17, stk. 1, i forordning 2015/1589 skal fastsættes til datoen for indførelsen af den prisfordel, som sagsøgerne i hovedsagerne har anmodet om at modtage, eller til datoen for den faktiske betaling til dem i medfør heraf.

- 108 Det fremgår i denne henseende af denne forordnings artikel 17, stk. 2, at denne bestemmelse med henblik på fastsættelse af det tidspunkt, hvor forældelsesfristen på ti år begynder at løbe, henviser til tildelingen af støtten til modtageren og ikke datoen for vedtagelsen af en støtteordning (jf. i denne retning dom af 8.12.2011, France Télécom mod Kommissionen, C-81/10 P, EU:C:2011:811, præmis 81).
- 109 I øvrigt skal den pågældende støtte med henblik på beregningen af forældelsesfristen udelukkende anses for at være tildelt modtageren på det tidspunkt, hvor den faktisk tildeles sidstnævnte (dom af 8.12.2011, France Télécom mod Kommissionen, C-81/10 P, EU:C:2011:811, præmis 82).
- 110 Artikel 17 i forordning 2015/1589 har nemlig til formål at fastsætte fristen for, at Kommissionen kan tilbagesøge en ulovligt udbetalt støtte. Fristens begyndelsestidspunkt kan følgelig ikke fastsættes til et tidligere tidspunkt end den dato, hvor den ulovlige støtte blev udbetalt.
- 111 Som det er anført i denne doms præmis 67, svarer de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har krævet, i det foreliggende tilfælde til den del af prisfordelen, som de mener at have krav på i medfør af gældende lettisk lovgivning i perioden 2006-2008, og som ikke var blevet udbetalt til dem samtidig med den øvrige del af denne fordel. For så vidt som disse beløb ikke er blevet faktisk udbetalt, fremgår det af foregående præmis, at forældelsesfristen i artikel 17 i forordning 2015/1589 ikke er begyndt at løbe i forhold til disse. Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) tiltrådte ganske vist påstandene nedlagt af sagsøgerne i hovedsagerne om henholdsvis 3 406,63 EUR og 662,26 EUR. Som generaladvokaten har anført i punkt 87 i forslaget til afgørelse, bestemte denne rets domme udsættelse af gennemførelsen heraf i afventning af anmeldelsen af den pågældende støtte til Kommissionen og dennes efterfølgende afgørelse herom. Den faktiske ydelse af støtten, dvs. udbetalingen af de tilkendte beløb, har følgelig ikke fundet sted, og den forældelsesfrist, der er omhandlet i artikel 17, stk. 1, i forordning 2015/1589, er således ikke begyndt at løbe, eller så meget desto mindre udløbet.
- 112 De betingelser, der er fastsat i artikel 1, litra b), nr. iv), i forordning 2015/1589, er dermed ikke opfyldt, hvorfor de i hovedsagerne omhandlede beløb, såfremt de måtte kvalificeres som støtteforanstaltninger, ikke kan anses for »eksisterende støtte« som omhandlet i denne bestemmelse.
- 113 For det fjerde udgør »eksisterende støtte« som omhandlet i artikel 1, litra b), nr. v), i forordning 2015/1589 ligeledes støtte, som anses for at være en sådan, »fordi det kan godtgøres, at der ikke var tale om støtte, da den blev indført, men at den blev en støtte på grund af udviklingen af det indre marked, uden at medlemsstaten havde foretaget nogen ændringer«. Det præciseres i denne bestemmelse, at »[n]år visse foranstaltninger bliver en støtte som følge af en liberalisering af en aktivitet ved EU-lovgivning, betragtes sådanne foranstaltninger ikke som eksisterende støtte efter den dato, der er fastsat for liberaliseringen«.
- 114 Det skal bemærkes, at anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke omhandler det tilfælde, hvor den ordning, der er indført for elektricitet produceret fra vedvarende energikilder, er blevet støtte på grund af udviklingen af det indre marked. Som det fremgår af denne doms præmis 54, kræver kvalificeringen som »statsstøtte« ikke, at elmarkedet først var fuldstændigt liberaliseret.
- 115 Det skal følgelig fastslås, at de beløb, som sagsøgerne i hovedsagerne har krævet, såfremt de måtte kvalificeres som statsstøtte, heller ikke udgør »eksisterende støtte« som omhandlet i artikel 1, litra b), nr. v), i forordning 2015/1589.
- 116 Henset til de ovenfor anførte betragtninger skal det niende og det tiende spørgsmål besvares med, at artikel 1, litra b) og c), i forordning 2015/1589 skal fortolkes således, at når en statsstøtte ikke henhører under nogen af de kategorier for eksisterende støtte, der er fastsat i denne forordnings artikel 1, litra b), skal denne støtte, herunder den del af støtten, som efterfølgende kræves udbetalt, kvalificeres som »ny støtte« som omhandlet i nævnte forordnings artikel 1, litra c).

Det 11. spørgsmål

- 117 Med det 11. spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 108, stk. 3, TEUF og artikel 2, stk. 1, og artikel 3 i forordning 2015/1589 skal fortolkes således, at den nationale retsinstans kan tiltræde en påstand om udbetaling af et beløb, som svarer til en ny støtte, der ikke er blevet anmeldt til Kommissionen, forudsat at de pågældende nationale myndigheder først behørigt anmelder denne støtte til Kommissionen, og at sidstnævnte giver eller anses for at have givet sit samtykke hertil.
- 118 Dette spørgsmål skal gøre det muligt for den forelæggende ret at vurdere, om dommene afsagt af Administratīvā apgabaltiesa (appeldomstol i forvaltningsretlige sager), der er appelleret, er forenelige med de EU-retlige bestemmelser, der er nævnt i den foregående præmis. Som det er anført i denne doms præmis 28, tiltrådte sidstnævnte retsinstans med de nævnte domme nemlig delvist DOBELES HES' og GM's påstande og pålagde tilsynsmyndigheden at betale dem henholdsvis 3 406,63 EUR og 662,26 EUR på betingelse af, at Kommissionen træffer eller anses for at have truffet en afgørelse om godkendelse af denne støtte.
- 119 Det fremgår af Domstolens praksis, at den opgave, som de nationale retsinstanser er pålagt ved EU-retten som led i gennemførelsen af ordningen for kontrol med statsstøtte, bl.a. indebærer en forpligtelse til, når disse retsinstanser fastslår, at den pågældende foranstaltning skulle have været anmeldt til Kommissionen, at efterprøve, om den pågældende medlemsstat har opfyldt denne pligt, og i benægtende fald at erklære foranstaltningen ulovlig (jf. i denne retning dom af 19.3.2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, præmis 68).
- 120 Det tilkommer de nationale retsinstanser at drage alle konsekvenser af en overtrædelse af artikel 108, stk. 3, TEUF i henhold til deres nationale lovgivning (jf. i denne retning dom af 19.3.2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, præmis 69).
- 121 Såfremt den nationale retsinstans er forelagt en påstand om udbetaling af en ulovlig støtte, skal den opgave med kontrol med statsstøtte, som denne retsinstans er tillagt i medfør af EU-retten, principielt føre til, at den ikke tager denne påstand til følge, hvis støtten ikke er blevet anmeldt til Kommissionen.
- 122 En afgørelse fra den nationale retsinstans, hvorved sagsøgte pålægges at udbetale den pågældende støtte, men med forbehold for at de pågældende nationale myndigheder først anmelder støtten til Kommissionen, og denne institution godkender støtten eller anses for at have godkendt den, kan også hindre, at en ny støtte udbetales i strid med artikel 108, stk. 3, TEUF samt artikel 2, stk. 1, og artikel 3 i forordning 2015/1589.
- 123 Artikel 108, stk. 3, TEUF samt artikel 2, stk. 1, og artikel 3 i forordning 2015/1589 skal følgelig fortolkes således, at den nationale retsinstans kan tiltræde en påstand om udbetaling af et beløb, som svarer til en ny støtte, der ikke er blevet anmeldt til Kommissionen, forudsat at de pågældende nationale myndigheder først behørigt anmelder denne støtte til denne institution, og at sidstnævnte giver eller anses for at have givet sit samtykke hertil.

Det 12. spørgsmål

- 124 Med det 12. spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at det for at vurdere, om beløb har karakter af »statsstøtte« som omhandlet i denne bestemmelse, er af betydning, at beløbene kræves udbetalt fra en anden offentlig myndighed end den, der principielt har pligt til at udbetale dem i medfør af den pågældende nationale lovgivning, og hvis budget udelukkende skal anvendes til dens egen drift.
- 125 Det fremgår af artikel 107, stk. 1, TEUF, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger statsstøtte, ikke afhænger af det organ, der skal udbetale den i medfør af national ret, men af oprindelsen af de midler, hvoraf den pågældende støtte trækkes. Det er i denne henseende navnlig uden betydning, at den person, der skal indrømme den pågældende fordel, er offentlig eller privat eller har vedtægtsmæssig selvstændighed i henhold til national ret (jf. i denne retning dom af 9.11.2017, Kommissionen mod TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, præmis 44 og 45).

- 126 Det har således ikke indvirkning på kvalificeringen af en fordel som statsstøtte, at en del af støtten, som ikke er blevet udbetalt af det organ, der principielt skal foretage udbetalingen i henhold til den national ret, kræves udbetalt af en anden offentlig myndighed inden for rammerne af et søgsmål.
- 127 Følgelig skal det 12. spørgsmål besvares med, at artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at det for at vurdere, om beløb har karakter af »statsstøtte« som omhandlet i denne bestemmelse, er uden betydning, at beløbene kræves udbetalt fra en anden offentlig myndighed end den, der principielt har pligt til at udbetale dem i medfør af den pågældende nationale lovgivning, og hvis budget udelukkende skal anvendes til dens egen drift.

Det 13. spørgsmål

- 128 Med det 13. spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2002/20 kan være til hinder for tilsynsmyndighedens »eventuelle erstatning« til sagsøgerne i hovedsagerne.
- 129 Det skal, således som generaladvokaten har anført i punkt 100 i forslaget til afgørelse, bemærkes, at dette direktiv, som vedrører markedet for elektronisk kommunikation, ikke finder anvendelse på elektricitetssektoren.
- 130 Det følger heraf, at det er åbenbart, at det 13. spørgsmål er uden betydning for afgørelsen af tvisterne i hovedsagerne, og at det derfor i medfør af den retspraksis, der er anført i denne doms præmis point 47, skal afvises.

Sagsomkostninger

- 131 Da sagernes behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at en national lovgivning, som pålægger den godkendte elforsyningsvirksomhed at købe elektricitet, der produceres fra vedvarende energikilder, til en pris, der er højere end markedsprisen, som bestemmer, at de deraf følgende meromkostninger finansieres af et obligatorisk bidrag, der betales af slutbrugerne, eller som bestemmer, at de midler, der tjener til at finansiere disse meromkostninger, til stadighed under offentlig kontrol, udgør støtte, »som ydes ved hjælp af statsmidler«, i denne bestemmelses forstand.**
- 2) **Artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at kvalificeringen af en fordel som »statsstøtte« i denne bestemmelses forstand ikke er betinget af, at det relevante marked først er blevet fuldstændigt liberaliseret.**
- 3) **Artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at når en national lovgivning har indført »statsstøtte« i denne bestemmelses forstand, udgør betalingen af et beløb, der som led i et søgsmål er nedlagt påstand om udbetaling af i medfør af denne lovgivning, ligeledes en sådan støtte.**
- 4) **Artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at når en national lovgivning om indførelse af et lovbestemt krav på forhøjet betaling for elektricitet produceret fra vedvarende energikilder udgør »statsstøtte« som omhandlet i denne bestemmelse, skal påstande i søgsmål om fuld indrømmelse af dette krav anses for krav om betaling af en del af denne ikke-modtagne statsstøtte og ikke som krav om, at den ret, for hvilken sagen er indbragt, indrømmer en særskilt statsstøtte.**

- 5) **Kommissionens forordning (EU) nr. 1407/2013 af 18. december 2013 om anvendelse af artikel 107 [TEUF] og 108 [TEUF] på de minimis-støtte, navnlig dens artikel 5, stk. 2, skal fortolkes således, at overholdelsen af de minimis-tærsklen i forordningens artikel 3, stk. 2, skal vurderes i lyset af størrelsen af den støtte, der kræves i medfør af den relevante nationale lovgivning, kumuleret med de udbetalinger, der allerede er modtaget i referenceperioden i henhold til samme lovgivning.**
- 6) **Artikel 1, litra b) og c), i Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 [TEUF] skal fortolkes således, at når en statsstøtte ikke henhører under nogen af de kategorier for eksisterende støtte, der er fastsat i denne forordnings artikel 1, litra b), skal denne støtte, herunder den del af støtten, som efterfølgende kræves udbetalt, kvalificeres som »ny støtte« som omhandlet i nævnte forordnings artikel 1, litra c).**
- 7) **Artikel 108, stk. 3, TEUF samt artikel 2, stk. 1, og artikel 3 i Rådets forordning (EU) 2015/1589 af 13. juli 2015 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af artikel 108 [TEUF] skal fortolkes således, at den nationale retsinstans kan tiltræde en påstand om udbetaling af et beløb, som svarer til en ny støtte, der ikke er blevet anmeldt til Kommissionen, forudsat at de pågældende nationale myndigheder først behørigt anmelder denne støtte til denne institution, og at sidstnævnte giver eller anses for at have givet sit samtykke hertil.**
- 8) **Artikel 107, stk. 1, TEUF skal fortolkes således, at det for at vurdere, om beløb har karakter af »statsstøtte« som omhandlet i denne bestemmelse, er uden betydning, at beløbene kræves udbetalt fra en anden offentlig myndighed end den, der principielt har pligt til at udbetale dem i medfør af den pågældende nationale lovgivning, og hvis budget udelukkende skal anvendes til dens egen drift.**

Underskrifter

* Processprog: lettisk.